

Våldsbejakande extremism i Somalia

Huvudpunkter

- Jihadistorganisationen al-Shabaab är det primära säkerhetshotet i Somalia. Al-Shabaab kommer sannolikt att fortsätta utgöra ett stort säkerhetshot mot Somalia, Kenya och andra närliggande länder samt västerländska mål i regionen under en överskådlig framtid.
- Trots kopplingen till al-Qaida är al-Shabaabs fokus framför allt lokalt och regionalt. Al-Qaida tycks ha ett begränsat inflytande över organisationens aktiviteter och al-Shabaab är inte beroende av nätverket för finansiering. Istället har al-Shabaab byggt upp ett effektivt finansieringssystem inom Somalia.
- Att rekrytera medlemmar från länder utanför Östafrika hade under organisationens tidiga år ett stort strategiskt värde för al-Shabaab, men sedan en utrensning av utländska stridande 2011 verkar intresset för att locka till sig stridande från länder utanför regionen vara begränsat.

Kapitlen är författade av forskare på FOI:s enhet för säkerhetspolitik.
Vid frågor, kontakta enhetschef Mike Winnerstig,
tel. 08-55 50 38 54, mike.winnerstig@foi.se

Inledning

Somalia har präglats av inbördeskrig och instabilitet i över tre årtionden. Trots omfattande satsningar från det internationella samfundet att återuppbygga den somaliska staten och dess säkerhetsinstitutioner, saknas alltjämt en fungerande centralmakt som kontrollerar hela landet och som kan garantera civilbefolkningens säkerhet. Fattigdom såväl som korruption är utbredd. Efter Afghanistan och Irak, är Somalia det land i världen som är hårdast drabbat av terrorism.¹ Mellan 2007 och 2021 dödades uppskattningsvis 6166 personer i terroristattentat i landet. Majoriteten av dessa attentat genomfördes av al-Shabaab som är ansluten till al-Qaida.² Sedan 2015 är Islamiska staten i Somalia (ISS), en organisation ansluten till Islamiska staten (IS), också aktiv i landet.

Detta memo redogör för förekomsten och senare års utveckling av våldsbejakande extremism i Somalia, samt al-Shabaab och ISS:s kopplingar till al-Qaida och IS. Den inledande delen fokuserar på al-Shabaab, den största jihadistorganisationen i Somalia och östra Afrika.³ Först skildras organisationens uppkomst, aktiviteter och struktur, därefter deras transnationella kopplingar och organisationens inställning till utländska stridande. Den följande delen beskriver mer kortfattat den nyare aktören ISS:s uppkomst, aktiviteter och organisation, samt hur al-Shabaab förhåller sig till ISS efter dess etablering i Somalia.

Al-Shabaab

Harakat al-Shabaab al-Mujahideen, oftast kallad för al-Shabaab ("Ungdomen" på arabiska), är en islamistisk salafi-jihadistisk organisation i Somalia som sedan 2012 är officiellt ansluten till al-Qaida.⁴ Organisationen kontrollerar stora delar av södra och centrala Somalia där den styr genom våld och hot, men också med hjälp av en effektiv administration och ett eget rättsväsende. Den utgör det största säkerhetshotet i Somalia och utför dödliga attacker både inom landet och i grannlandet Kenya.⁵

Uppkomst och expansion i Somalia

Efter att Somalias tidigare diktator Mohammad Siyad Barre störtats 1991 följde två decennier av blodiga inbördeskrig i landet. Den internationellt erkända federala övergångsregeringen hade under den här perioden begränsat inflytande i landet,

¹ Institute for Economics & Peace (2022).

² Global Terrorism Index (2022, s. 22).

³ Marsai (2019, s. 15).

⁴ Som beskrivet av Ranstorp m.fl. (2018, s. 22) menar salafister att de "praktisera den sanna islam, så som den utövades av de första tre generationerna muslimer efter profeten Muhammed." De accepterar inte andra tolkningar av Koranen än den egna eller "moderna muslimska synsätt".

⁵ Harrington och Thompson (2021).

och huvudstaden Mogadishu kontrollerades av olika krigsherrar. Situationen kom att förändras i juni 2006 när ett tiotal religiösa domstolar som verkat i huvudstaden gick samman, drev ut många av krigsherrarna och tog makten över Mogadishu. Den nya sammanslutningen kallades Islamiska domstolarnas förbund (ICU) och dess väpnande gren, som bestod av unga radikala islamister, hette al-Shabaab.

Under det nya ledarskapet rådde en kort period av relativt lugn i Mogadishu. Den internationellt erkända övergångsregeringen – som istället hade sin bas i staden Baidoa – hade stöd av många utländska regeringar, däribland grannlandet Etiopien. Det etiopiska ledarskapet välkomnade inte ICU:s maktövertaganden och Etiopien gick därför in med militära trupper i Somalia i juli 2006. Tillsammans med övergångsregeringens lyckades de att besegra ICU redan i december samma år, vilket ledde till att flera av dess ledare flydde utomlands och organisationen upplöstes.⁶

När ICU besegrades bröt sig al-Shabaab loss och blev en självständig organisation.⁷ Den dåvarande ledaren för al-Shabaab, Aden Hashi Ayro, hade sedan tidigare varit oense med ledningen i ICU om organisationens inriktning. Han strävade efter att ICU skulle koppla den somaliska kampen till en global jihadistisk agenda, medan ICU:s ledning ville behålla fokus på den lokala kampen.⁸ Som självständig organisation tillkännagav al-Shabaab nu att de kämpade för att skapa en somalisk stat baserad på sharia (den gudomliga lagen, enligt islam), men också utdrivandet av alla ”otrogna” kristna utländska aktörer ur landet, störta den inhemska regeringen och bli en del av global jihad.⁹

Under de två första åren efter ICU:s fall lyckades al-Shabaab ta över nästan hela södra Somalia och en stor del av Mogadishu. Det var möjligt delvis på grund av att organisationen hade stöd bland många civila. Relationen mellan Somalia och Etiopien har historiskt sett varit kantad av fientlighet och den etiopiska invasionen väckte stor ilska i Somalia.¹⁰ Al-Shabaab betraktades därför av många somalier, både i Somalia och i diasporan, som det främsta motståndet mot den etiopiska ockupationen och övergångsregeringen som ansågs vara kontrollerad av Etiopien och länder i väst.

Al-Shabaabs territoriella kontroll nådde sin högsta punkt 2008. Efter det förändrades förutsättningarna och organisationens framfart stannade av. I början av 2009 drog Etiopien tillbaka sina trupper och en stor fredsbevarande styrka från Afrikanska Unionen, kallad African Union Mission in Somalia (AMISOM), tog över säkerhetsansvaret. Mellan 2009 och 2011 var den militära situationen till

⁶ Wise (2011).

⁷ Mapping Militant Organizations (2019a).

⁸ Mapping Militant Organizations (2019b).

⁹ Felter, Masters och Sergie (2021); Vidino, Pantucci och Kohlmann (2010).

¹⁰ Se exempelvis Marchal (2018, s.314); Schaefer och Black (2011).

stor del låst i ett våldsamt dödläge. Under den här perioden började även stödet från lokalbefolkningen att avta. Al-Shabaabs strikta tolkningar av sharia och användandet av självmordsbombare mot civila väckte avsky i Somalia. Dessutom blev Sharif Sheikh Ahmed vald till landets president 2009. Sharif var en tidigare medlem i ICU och det han lovade att åstadkomma som president påminde mycket om det som al-Shabaab propagerade för. Det innebar att en del av de som tidigare stöttat al-Shabaab nu istället ställde sig bakom Sharif.¹¹ Att USA år 2008 klassade al-Shabaab som en terroristorganisation innebar troligen att även stödet från diasporan minskade.¹²

Under 2011 lyckades AMISOM pressa tillbaka al-Shabaab från Mogadishu och andra städer som organisationen hade kontrollerat. Al-Shabaab drog sig undan till landsbygden och ändrade sin taktik till att fokusera mer på asymmetrisk krigsföring, som sprängdåd, utomrättsliga avrättningar och överraskningsattacker. Al-Shabaab började också rikta en del av sin uppmärksamhet mot Kenya, som svar på att Kenya genomförde en militäroffensiv mot organisationen i södra Somalia i oktober 2011.¹³

Al-Shabaab har sedan 2012 varit al-Qaidas främsta anslutna gruppering i östra Afrika.¹⁴ Men relationen mellan de två aktörerna sträcker sig långt tillbaka i tiden. Redan under al-Shabaabs första år svor organisationen trohet till al-Qaida. Usama bin Ladin, dåvarande ledaren för al-Qaida, hjälpte till att marknadsföra Somalia som en destination för jihad, men ville inte officiellt erkänna organisationen som en medlem i det bredare al-Qaida-nätverket.¹⁵ Det var först efter bin Ladins död och Ayman al-Zawahiri tagit över som ledare för al-Qaida som al-Shabaab officiellt blev erkänd som en del av nätverket. Företrädare för amerikanska armén beskrev år 2020 al-Shabaab som "the largest and most kinetically active al-Qa'ida network in the world."¹⁶

Aktiviteter

Al-Shabaab är en organisation med stor motståndskraft och anpassningsbarhet. Trots stora satsningar från det internationella samfundet och andra länder för att bekämpa al-Shabaab, kontrollerar organisationen idag en stor del av södra och centrala Somalia. Organisationen har även stort inflytande i de områden som de inte kontrollerar i Somalia och får både intäkter från och utför attentat i stora delar av landet. Under de senaste två åren har al-Shabaab också fått allt större när-

¹¹ Kruber och Carver (2021, s. 9).

¹² U.S. Department of State (2022).

¹³ Menkhaus (2021, s. 108-111).

¹⁴ Harrington och Thompson (2021).

¹⁵ Harper (2012, s.97); Bacon och Muibu (2018a).

¹⁶ United States Africa Command (2020, s. 5).

varo i nordöstra Kenya.¹⁷ Organisationen genomför regelbundet attentat och sedan 2010 uppskattas över 4000 civila i Somalia ha dödats i attacker utförda av al-Shabaab.¹⁸ Den största delen av attacker sker med hjälp av självmordsbombare och sprängladdningar i fordon. Bland annat uppges al-Shabaab vara ansvariga för det hittills dödligaste terroristattentatet i Somalia, då en lastbil med sprängladdningar exploderade i Mogadishu i oktober 2007 och 587 personer miste livet.¹⁹

Al-Shabaab genomför även utomrättsliga avrättningar och har använt stympning som straff bland annat för mindre allvarliga brott.²⁰ Dessutom attackeras den somaliska nationella armén (SNA) och AMISOM regelbundet. En av de dödligaste attackerna inom ramen för AMISOM:s insats ägde rum i El Adde i södra Somalia i januari 2016, då al-Shabaab attackerade en kenyansk militärbas och dödade över 170 soldater.²¹ Mellan januari och maj 2022 rapporterades i genomsnitt 236 attacker i månaden i Somalia, den största delen av dem genomfördes av al-Shabaab och var riktade mot somaliska nationella armén (SNA) och AMISOM.²² Al-Shabaab utgör även ett hot mot närliggande länder, som Kenya, Uganda och Djibouti, och mot utländska mål i dessa länder.

Det finns flera anledningar till al-Shabaabs motståndskraft. En central orsak är deras mycket fruktade underrättelseenhet, Amniyat. Enheten ägnar sig till exempel åt spionage, planering och genomförande av sprängdåd och kontroll av såväl civilbefolkningen som medlemmar inom al-Shabaab. Amniyat har infiltrerat i stort sett alla statliga institutioner i Somalia såsom den federala regeringen, SNA och polisstyrkan, vilket bland annat innebär att organisationen har insyn i planerade militära operationer.²³ Förutom ett styre genom rädsla, kontroll och hot fyller al-Shabaab också vissa statsliknande funktioner. Al-Shabaab har, till exempel, ett rättsväsende med domstolar, hanterar offentlig infrastruktur och erbjuder säkerhet, samt erbjudet ett visst mått av samhällsservice i områden som är under organisationens kontroll.²⁴ På grund av korruption och ineffektivitet i det offentliga systemet anser en del i Somalia till exempel att al-Shabaabs domstolar är mer pålitliga och rättvisa än de offentliga domstolarna. Vissa reser därför från Mogadishu till al-Shabaabdomstolar i andra områden för att avgöra rättsliga tvister.²⁵

¹⁷ Bacon (2022, s.16).

¹⁸ Maruf (2020).

¹⁹ Kahiye (2021).

²⁰ Förenta Nationernas Säkerhetsråd(2021b, s. 8).

²¹ Williams (2020).

²² Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2022, s. 3)

²³ Menkhaus (2021, s. 112).

²⁴ Marchal (2018, s. 349).

²⁵ Harrington och Thompson (2021).

Organisation

Som organisation är al-Shabaab hierarkisk och leds av en så kallad *emir*.²⁶ Sedan 2014 innehar Ahmed Umar Abu Ubaidah (ofta kallad "Diriye") den positionen.²⁷ Förutom emiren består den centrala ledarkapsstrukturen också av en viceemir, ett rådgivande religiöst råd (kallat *shura*), och ett verkställande råd (kallat *tanfid*) som tar beslut angående organisationens verksamhet.²⁸ Beslut som fattas av *tanfid* kommuniceras sedan till ett varierande antal *maktab*, som kan beskrivas som departementsliknande organ som ansvarar för olika områden inom organisationen, till exempel skatteindrivning, regional administration, religiösa frågor, säkerhet och interna angelägenheter.²⁹

Klanstrukturer

Det finns fem (eller sex, beroende på definition) stora klanfamiljer i Somalia: *Darod*, *Dir*, *Hawiye*, *Isaaq*, och *Rahanweyn* (också kallad *Digil* och *Mirifle*).³⁰ Dessa är indelade i underklaner och i ännu mindre enheter ner till familjenivå. Det somaliska samhället genomsyras av detta klansystem och det pekas ofta ut som ett av de största hindren mot ett enat och stabilt Somalia.³¹ En central del i al-Shabaabs strategi är porträttera sig som att organisationen står över klansystemet. I sin propaganda understryker al-Shabaab att islam är det som binder samman alla klaner och framhäver att organisationen erbjuder skydd för minoritetsklaner. Alla större klaner och även flera minoritetsklaner finns representerade inom organisationen och även på ledarskapsnivå har det funnits en viss mångfald.³²

Det bör dock understrykas att inte heller al-Shabaab har lyckats undvika uppdelningar och splittringar kopplade till klansystemet. Det finns bland annat uppgifter om att hälften av medlemmarna i organisationens verkställande råd kommer från klanfamiljen Hawiye och att även Amniyat kontrolleras av underklaner tillhörande Hawiye.³³ Ledarskapet inom al-Shabaab fick också hård intern kritik för sitt att ha försvårat humanitära insatser under en stor torka och svältkatastrof år 2011. Organisationen anklagades för att ha bidragit till att hundratusentals somalier miste livet, varav en stor del av dessa kom från klanen Rahanweyn.³⁴ Sheikh Mukhtar Robow, en på den tiden högt uppsatt ledare inom al-Shabaab som själv tillhör Rahanweyn, ville tillåta humanitära insatser. Men den dåvarande ledaren Ahmed Abdi Godane (ofta kallad "Godane"), som kom från klanen Isaaq (vilken primärt återfinns i Somaliland och som inte drabbades lika hårt av svälten) vägrade.

²⁶ Emir är en islamisk titel som betyder "prins" eller "befälhavare" (Britannica 2022).

²⁷ Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2021a).

²⁸ För nuvarande innehar Mahad Karate positionen som viceemir (Rewards for Justice 2022).

²⁹ Bacon (2022, s. 24); Democracy Centre for Transparency (2022); Hiiral Insitute (2022, s. 4).

³⁰ Chonka (2016).

³¹ Home Office (2019, s.13).

³² European Asylum Support Office (2021a, s. 56).

³³ Bacon (2022, s. 24); European Asylum Support Office (2021a, s. 56).

³⁴ Kruber och Carver (2021, s. 11).

Händelsen skapade stora splittringar inom al-Shabaab och demonstrerade att klanstrukturer spelar en roll inom organisationen, trots försök att hävda motsatsen.

Finansiering

I en FN-rapport från 2020 konstateras att al-Shabaabs ekonomi tycks vara god och att organisationen är innovativ när det kommer till att samla in och förvalta ekonomiska resurser. Verksamheten finansieras på en rad olika sätt, men den största delen av al-Shabaabs tillgångar kommer från olaglig indrivning av skatter i södra och centrala Somalia. Dessa drivs in genom hot och våld, där civila och företagare bland annat tvingas betala *zakat* till organisationen. Zakat är en obligatorisk skatt enligt islam som innebär att varje muslim ska skänka 2,5 procent av sina inkomster till behövande. Al-Shabaab bedriver även olaglig beskattning på exempelvis varor, jordbruk, fordon och boskap och har ett omfattande nätverk av kontrollstationer för att driva in skatterna. Den här beskattningen av civila och företag förekommer även i regeringskontrollerade områden och i Mogadishu.³⁵

FN:s expertpanel på Somaliafrågor bedömer att al-Shabaabs inkomster är tillräckliga för att organisationen ska kunna fortsätta sin kamp under en överskådlig framtid. Under 2019 spenderade al-Shabaab ungefär 188 miljoner kronor på stridande, vapen och underrättelseverksamhet.³⁶ Organisationen ska också ha investerat pengar på olika sätt, bland annat genom att köpa fastigheter och företag i Mogadishu. Det finansiella systemet tycks välutvecklat och de finansiella flödena kontrolleras också av underrättelseenheten Amniyat. Al-Shabaab tillhandahåller även kvitton för inbetalningar och avgifter.³⁷ Det här gör att organisationen inte behöver förlita sig på externt ekonomiskt stöd.

Rekrytering

Det mest betydande landet som organisationen rekryterar nya medlemmar ifrån är Somalia, följt av andra länder i Östafrika. Rekrytering från Somalia diskuteras i det här avsnittet, medan rekrytering av stridande från andra länder diskuteras i nästa del av texten. Al-Shabaab rekryterar framför allt unga, lågutbildade män för att strida, men rekryterar även personer av olika åldrar och utbildningsnivå för att exempelvis arbeta som chaufförer, administrativ personal, lärare, sjukvårdspersonal, mekaniker, hantera logistik eller som domare till al-Shabaabs domstolar. Även kvinnor rekryteras, ofta för att utföra hushållssysslor och som fruar till organisationens stridande, men också för att delta i olika operationer och det finns uppgifter om att kvinnor planerat och utfört attacker.³⁸

³⁵ Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2020, s.3).

³⁶ Harrington och Thompson (2021).

³⁷ Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2020, s.3).

³⁸ The Danish Immigration Service (2020, s.14).

Som namnet indikerar består al-Shabaab av relativt unga medlemmar. Majoriteten av dem som rekryteras är mellan 12 och 24 år gamla, men det finns rapporter om att de har rekryterat barn så unga som åtta år.³⁹ Under år 2020 rekryterades omkring 1 700 barn till al-Shabaab och Somalia har i många år varit det land i världen med störst antal barn som rekryteras och används i väpnad konflikt.⁴⁰ Tvångsrekrytering förekommer i områden under organisationens kontroll, bland annat genom påtryckning mot äldre klanmedlemmar och familjer för att de skall lämna ifrån sig barn och unga.⁴¹

Al-Shabaabs propaganda skiljer sig delvis åt beroende på om den är riktad till en internationell publik, som somaliska diasporan, eller om den riktas mot lokalbefolkningen. I det förstnämnda fallet läggs fokus på att understryka globala jihad, utlova martyrdom och påtala muslimers ansvar att skydda Somalia mot utländska "otrogna" ockupationsmakter. Trots att den typen av narrativ förekommer även mot den lokala befolkningen, innehåller den lokala propagandan framför allt budskap om orättvisor, maktmissbruk, korruption, lokala myndigheters inkompetens och hur det somaliska politiska systemet är upplagt för att gynna vissa eliter.⁴²

Studier har visat att många anslutit sig till organisationen för att försvara islam mot de utländska makter som invaderat Somalia. Det har dock visat sig att personer i Somalia och dess närområden även söker sig till organisationen av mer pragmatiska skäl, som finansiell eller fysisk trygghet.⁴³ Det finns studier som visar att runt två tredjedelar av de som rekryterats uppger att de har gått med antingen på grund av finansiella motiv eller som en motreaktion mot klandiskriminering och de lokala myndigheterna som upplevs korrupta och förtryckande.⁴⁴ Al-Shabaab erbjuder också möjligheter som ofta saknas för unga personer i det somaliska samhället. Politiska positioner och tjänster inom statens institutioner domineras av äldre personer, samtidigt som över 70 procent av Somalias befolkning är under 30 år. Al-Shabaab å andra sidan erbjuder möjligheter för unga personer att få ledarpositioner inom organisationen och ansvara för viktiga operationer.⁴⁵

Många avhoppare har dock uppgett att livet i al-Shabaab inte blev som man tänkt sig. De upplevde att tillvaron i al-Shabaab var svårare och farligare än de trodde, men också att organisationen inte följer islamska principer, att onödigt brutalitet används och att den genomsyras av misstänksamhet och rädsla.⁴⁶ Det är dock svårt att lämna och de som lyckas fly till områden kontrollerade av regeringen

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Förenta Nationernas Generalförsamling och Säkerhetsråd (2019, s.19-22).

⁴¹ European Asylum Support Office (2021b, s. 22).

⁴² Felbab-Brown (2020, s. 120).

⁴³ Finnish Immigration Service (2018, s. 13).

⁴⁴ Felbab-Brown (2020, s. 120-121).

⁴⁵ Ali (2018, s.334).

⁴⁶ Khalil m.fl. (2019, s.17); Ali (2018).

riskerar att bli trakasserade eller dödade av organisationen.⁴⁷ Det är därför sannolikt att det finns flera som vill lämna al-Shabaab, men att de bedömer det som för farligt eller omöjligt att genomföra.

Al-Shabaabs transnationella kopplingar

Al-Shabaabs och al-Qaidas relation har visat sig varaktig och det tycks finnas ett ömsesidigt förtroende mellan organisationerna som är sällsynt för terroristorganisationer. Genom att vara med i al-Qaidas nätverk får al-Shabaab jihadistisk prestige, vilket kan användas i propagandasyfte för att visa att de står över nationalism och klansystemet som annars präglar livet i Somalia. Dock bygger al-Shabaabs förmåga att fortsätta verka på deras lokala förankring i Somalia, snarare än relationen till al-Qaida. En av anledningarna till den fungerande relationen är antagligen att al-Qaida har tillåtit al-Shabaab bibehålla ett stort mått av självständighet. Al-Qaida har begränsat inflytande över hur al-Shabaabs dagliga aktiviteter fungerar och vilka operationer man utför, och alliansen dem emellan är på så sätt ganska lös. Al-Qaida kan möjligtvis om nödvändigt erbjuda tillgång till vissa finansiella resurser, men al-Shabaab har byggt upp ett inhemskt system i Somalia för finansiering och är därför inte beroende av ekonomiskt stöd utifrån.⁴⁸

Den relativa frihet al-Qaida erbjuder al-Shabaab kan vara en del av förklaringen till att al-Shabaab avvisade närmanden från IS runt år 2015.⁴⁹ Trots att IS eventuellt kunde erbjuda al-Shabaab större tillgång till resurser, rekryter och prestige, hade de med största sannolikhet krävt att al-Shabaab skulle ge upp en stor del självständighet. Istället befäste närmandena från IS al-Shabaabs relation till al-Qaida. Medlemmar som förespråkade en övergång till IS ansågs motsätta sig ledarskiktet i organisationen och slogs ner med våld och hot.⁵⁰ Bland annat hotade al-Shabaabs talesperson Ali Mahmud Rage i ett tal 2015 att de som stöttade IS skulle ”brinna i helvetet.”⁵¹

Trots att al-Shabaab haft ett stort fokus på lokala frågor, är de långt ifrån bara ett nationellt problem. Sedan 2010 har de strävat efter att bli en regional organisation och har aktiva enheter i sex länder: Somalia, Kenya, Uganda, Tanzania, Etiopien och Djibouti.⁵² Den första stora händelsen som demonstrerade al-Shabaabs vilja att expandera i regionen var ett dubbelt bombattentat i Kampala i Uganda i juli 2010 då minst 74 personer miste livet.⁵³ Efter det har organisationen utfört ett antal terroristattentat i Östafrika med ett stort antal dödsoffer. Flera har skett i grann-

⁴⁷ Harding (2015).

⁴⁸ Bacon och Muibu (2018a, s.392-396).

⁴⁹ Weiss (2019).

⁵⁰ Bacon och Muibu (2018a, s. 398).

⁵¹ Joscelyn (2015) [författarens översättning från engelska].

⁵² Sahan Africa (2018, s. 401).

⁵³ Githing'u och Hamming (2021, s. 9).

landet Kenya, bland annat attacken mot Westgategallerian i Nairobi i september 2013 då 67 personer dödades och attacken mot universitetet i Garissa i april 2015, då 148 personer dödades.⁵⁴ I juli 2022 tog sig uppskattningsvis 500 stridande från al-Shabaab in i östra Etiopien i den mest omfattande attack organisationen utfört på etiopisk mark. Intrånget stoppades av etiopiska styrkor men liknande försök kan komma att ske igen.⁵⁵

Men al-Shabaab har också riktat in sig på Djibouti där ett flertal västerländska länder har militärbaser, däribland USA, Frankrike och Italien. I samband med presidentvalet i Djibouti i mars 2021 uppmanade al-Shabaab befolkningen i landet att störta regeringen och attackera amerikanska och franska intressen i landet.⁵⁶ De har även vid andra tillfällen under 2021 poängterat att det är medlemmars plikt att attackera utländska mål, både i Afrika och i andra delar av världen.⁵⁷ USA har tagit dessa hot och händelser på allvar och amerikanska underättelsetjänsten uppgav 2021 att Somalia, vid sidan av Jemen och Irak, är det land som anses utgöra det största terrorhotet mot amerikanska intressen.⁵⁸

Utländska stridande i al-Shabaab

Hittills har al-Shabaab inte utfört något terroristattentat utanför östra Afrika. Däremot har organisationen rekryterat utländska stridande från länder utanför regionen. Antalet utländska stridande liksom deras inflytande har dock förändrats stort över tid.

Storhetstiden

Under al-Shabaabs tidiga år spelade utländska stridande en viktig roll och deras inflytande nådde sin höjdpunkt mellan 2006 och 2011.⁵⁹ När al-Shabaab började fungera som en självständig organisation och knöt den somaliska kampen till en global jihadistisk agenda, blev utländska stridande en central del i organisationens strategi. Fram till omkring år 2007 kom den största delen utländska stridande från Östafrika, framför allt Kenya eller Tanzania. Men efter att den dåvarande ledaren Aden Hashi Ayro dödades i en amerikansk missilattack 2008 fick utländska stridande mer framstående roller, och organisationen kom att locka till sig medlemmar från bland annat västerländska länder. Den nya ledaren, Godane, betraktade utländska stridande som ett viktigt verktyg för att göra al-Shabaab mer ideologiskt extrem, centralisera organisationen och säkra sin egen makt över den.

⁵⁴ Council on Foreign Relations (2022).

⁵⁵ Seldin och Olad (2022).

⁵⁶ Maruf (2021).

⁵⁷ Shay (2021, s.2).

⁵⁸ Williams (2021).

⁵⁹ Bacon och Muibu (2018b, s. 416).

Kopplingen till al-Qaida stärktes under 2008 och 2009 och utländska stridande från hela världen uppmanades att ansluta. Många svarade på dessa uppmaningar och under en period kunde ett tydligt inflöde av utländska stridande till Somalia observeras. Al-Shabaab släppte också alltmer material på engelska, arabiska och swahili. För att attrahera diasporan och andra potentiella utländska stridande användes bland annat videoklipp och chattrum online. En av de mest kända utländska medlemmarna under den här tiden var den amerikanska medborgaren Omar Hammami, även kallad Abu Mansur Al-Amriki eller ”The American.” Han ansvarade för finansieringen av utländska stridande och var synlig på sociala medier, bland annat på Youtube, där han ofta publicerade videoklipp när han rappade jihadistiska texter.⁶⁰ Innan al-Shabaabs officiella konton stängdes var sociala medier centrala verktyg för att sprida dess budskap, bland annat liveuppdaterade organisationen på Twitter från attacken mot Westgategallerian i Nairobi år 2013.⁶¹

Under den här perioden fick utländska stridande omfattande utrymme i al-Shabaabs propaganda, där de uppmanade sina landsmän att ta till vapen och ansluta sig till den jihadistiska kampen i Somalia.⁶² Budskapet till potentiella rekryter utomlands handlade till stor del om den påstådda kampen mellan den muslimska och den kristna världen, och att Somalia är skådeplatsen för denna kamp mellan ”gott” och ”ont”.⁶³ Centralt i propagandan var också att utländska kristna makter invaderat Somalia. Etiopiska trupper och AMISOM omnämns som ”otrogna” och ”korsfarare,” medan den somaliska regeringen bland annat kallas *daba dhilif* (vilket betyder ungefär ”en regering som satts upp för utländska syften”).⁶⁴ Al-Shabaab underströk också att muslimer har ett ansvar att utöva jihad och att de som lever ett bekvämt liv i Väst samtidigt som deras muslimska syskon lider ska skämmas.⁶⁵ Ett annat viktigt budskap var att väst och islam inte kan samexistera och att muslimer i väst är tvungna att ”välja sida.” Det uttrycks bland annat av Hammami i ett propagandavideoklipp:

“This is a war of civilizations, it’s not a war of individuals. It might very well be the case that Joe was just an ‘average Joe’... maybe he never meant any harm for Islam. But at the end of the day that doesn’t change the fact that he was still part of the civilization that is at war with Islam ... we have to choose a side.”⁶⁶

Al-Shabaabs budskap tycks ha tilltalat jihadisterna i västerländska länder. Uppgifter pekar på mellan 450 och 2 000 utländska stridande anslöt sig till organisationen

⁶⁰ Austin (2013); Kruber och Carver (2021, s. 9).

⁶¹ Gollom (2013).

⁶² Kruber och Carver (2021, s. 10).

⁶³ Meservey (2018).

⁶⁴ Omenma m. fl. (2020, s. 14).

⁶⁵ Meservey (2018).

⁶⁶ Maher och Sheehan (2012); Meleagrou-Hitchens (2012).

under den här tidsperioden, däribland från den somaliska diasporan.⁶⁷ Enligt Säkerhetspolisen var ett 30-tal av dessa utländska stridande svenskar, varav minst en handfull senare dödades i Somalia.⁶⁸

Rekryteringar av utländska stridande har gått till på flera sätt. Potentiella rekryter har kontaktats genom bland annat mejl, telefon och chattkonversationer, och blivit pressade att ansluta sig till organisationen.⁶⁹ Fysiska interaktioner och kluster av personer som redan känner varandra har också identifierats som betydelsefulla. I dessa situationer har ofta en inflytelserik nyckelperson rekryterat andra inom sitt sociala nätverk, som vänner, bekanta eller familj. Det är delvis anledningen till att en oproportionerlig stor grupp av individer rest till al-Shabaab från vissa områden, som Minneapolis i USA eller Rinkeby i Sverige.⁷⁰

Utrensningen

Det är inte nödvändigtvis så att utländska stridande stärker organisationen de ansluter sig till. Deras närvaro kan också leda till interna splittringar, skapa hinder och underminera det centrala ledarskapets makt.⁷¹ Al-Shabaab är ett tydligt exempel på detta och relationen till utländska stridande kom att ändras efter 2011. Omkring 2010-talets början hade spänningar börjat uppstå mellan utländska stridande och det lokala ledarskapet i Somalia, samtidigt som al-Shabaab också skakades av andra interna problem. Bland annat mötte de omfattande intern och extern kritik för sitt agerande under svältkatastrofen i Somalia 2011 och organisationen anklagades för att ha bidragit till att hundratusentals somalier miste livet.⁷² Dessutom, som en reaktion på närmandet till al-Qaida, växte spänningarna inom al-Shabaab mellan dem som förespråkade en global agenda och de som ville fortsätta ha ett mer lokalt fokus.⁷³ Trots att inte alla utländska stridande förespråkade en global kamp var det en sådan bild ledarskapet försökte utmåla inom al-Shabaab och utländska stridande kom att framställas som syndabockar för växande interna problem.

Resultatet blev en ökänd utrensning mellan år 2011 och 2013, då en stor andel av al-Shabaabs mest välkända utländska stridande dödades under oklara omständigheter. Flera har öppet anklagat al-Shabaabs ledare Godane för att ha varit inblandad i dessa händelser.⁷⁴ År 2013 dödades Hammami. Innan han dog hade han på sociala medier offentligt kritiserat Godane för hans auktoritära ledarskap, samt uppgett att hans liv hotades av grupperingar inom al-Shabaab.⁷⁵ Inom organisatio-

⁶⁷ Se exempelvis Doctor (2020) och Kruber och Carver (2021).

⁶⁸ Säkerhetspolisen (2010).

⁶⁹ Omenma m. fl. (2020, s. 9).

⁷⁰ Meservey (2018, s. 428).

⁷¹ Doctor (2020).

⁷² Kruber och Carver (2021, s. 11).

⁷³ Harrington och Thompson (2021).

⁷⁴ Kruber och Carver (2021, s.11).

⁷⁵ Pantucci och Sayyid (2013, s. 4).

nen fanns vid den här tidpunkten en växande misstro mot utländska stridande och flera uppges ha blivit anklagade för att vara spioner och fängslats eller dödats. Dessa händelser ledde till att flera kvarvarande utländska stridande fruktade för sitt liv och en stor del flydde från Somalia under perioden 2012 och 2013.⁷⁶

Utländska stridande idag

Godane dödades i ett amerikanskt flyganfall 2014.⁷⁷ Den nye ledaren Ahmed Umar Abu Ubaidah (ofta kallad "Diriye") har uttryckt att utländska stridande är välkomna så länge de anpassar sig efter al-Shabaabs agenda och inte försöker att påverka den.⁷⁸ När IS gjorde närmanden under år 2015 visade det sig dock att relationen mellan al-Shabaab och dess kvarvarande utländska stridande fortsatt var komplicerad. Bland annat överlämnade en grupp somalier med amerikanskt medborgarskap sig från al-Shabaab till regeringen, då de uppgavs vara rädda för att tas som IS-sympatisörer.⁷⁹

De utländska stridande som är med i al-Shabaab idag har begränsat inflytande. De kommer främst från Östafrika, framför allt Kenya, Tanzania och Uganda, och de flesta verkar sitta på låga positioner inom organisationen. Positioner på ledarskapsnivå hålls i stort sett bara av somalier och dessa tycks inte svara positivt om utländska stridande försöker nå för mycket uppmärksamhet eller inflytande. Det tycks dock finnas några utländska stridande med kompetens inom sprängmedel och utländska stridande från Östafrika bidrar till propaganda på swahili och förmågan att rekrytera och verka i närliggande länder. Swahili är idag det näst vanligast förekommande språket i al-Shabaabs publicerade material och riktar sig först och främst till muslimer i närområdet. Sedan några år tillbaka finns propaganda från organisationen även på Oromo, det språk den största folkgruppen i Etiopien talar, vilket demonstrerar al-Shabaabs intresse av att locka till sig rekryter även därifrån.⁸⁰ Förutom att locka potentiella rekryter syftar propagandan också till att underbygga missnöje mot de lokala regeringarna och att i Kenya, Uganda och Burundi (som deltar med trupper i AMISOM) minska stödet till AMISOM:s insats i Somalia.⁸¹

⁷⁶ Kruber och Craver (2021, s. 13).

⁷⁷ Alexander (2014).

⁷⁸ Bacon och Muibu (2018b, s. 416).

⁷⁹ Hiiraan Online (2015).

⁸⁰ Paravicini (2022).

⁸¹ Anzalone (2020); Bacon och Muibu (2018b, s. 414-419).

Här ges ett antal centrala exempel för att illustrera på vilka grunder al-Shabaabs inställning till utländska stridande har ändrats och således även ge en indikation på under vilka förutsättningar den skulle kunna komma att ändras igen.

Anledningar till utländska stridandes inflytande i al-Shabaab under perioden 2006 till 2011:

- **Alternativa vägar att säkra stöd.** När Sharif blev president år 2009 fick al-Shabaab se sitt stöd försvagat. Ett av sätten al-Shabaab svarade på var genom en tydligare koppling till al-Qaida och globala jihad, vilket inkluderade ett större användande av utländska stridande.⁸²
- **Underminera regeringen.** Ett stort inflyende av utländska stridande var även viktigt för att visa att Sharifs regering inte klarade av att kontrollera vilka som tog sig över Somalias gränser.⁸³
- **Propaganda.** Deras närvaro var en propagandaseger, som kunde ses som ett bevis på al-Shabaabs påstående att länder i väst inte passar för sanna muslimer och att al-Shabaab lyckats överbygga klanstrukturer och nationalism.⁸⁴
- **Mobilitet.** Att utländska stridande lättare kunde flytta sig över landsgränser gav större möjligheter att slå till mot mål utanför Somalia, såsom i Uganda och Kenya.⁸⁵
- **Kapacitet.** De bidrog som stridande, utvecklare av propaganda på engelska och kunskap om sociala medier, IT och annan teknisk kunskap.⁸⁶

Anledningar till utländska stridandes minskade inflytande i al-Shabaab efter 2011:

- **Syndabockar.** Utländska stridande beskyldes av ledarskiktet för interna problem, de anklagades för att leda till splittringar och för att styra fokus bort från organisationens lokala agenda.⁸⁷
- **Lokal förankring.** Al-Shabaabs strategiska styrka ligger i dess integrering i det lokala samhället. För att samla in skatter, lösa konflikter och inhämta information så krävs en djup kunskap om det somaliska samhället, dess klanstrukturer och kultur. Utländska stridande har sällan den kunskap som krävs för att kunna bidra.⁸⁸
- **Lokalt fokus.** Organisationens agenda är idag framför allt nationell och den viktigaste publiken är den i Somalia, följt av närliggande länder. Det innebär att utländska stridande från väst inte längre fyller samma syfte ur en propagandasynvinkel.⁸⁹
- **Oönskad uppmärksamhet.** Utländska stridande drar oönskad uppmärksamhet till sig både från myndigheter och lokalbefolkning, samt ökar därmed risken för kontraterrorism riktat mot organisationen.⁹⁰
- **Misstro och xenofobi.** Det finns uppgifter om misstänksamhet och främlingsfientlighet mot de stridande som kommer från Östafrika, vilket förhindrar dessas möjligheter att stiga i graderna.⁹¹

⁸² Kruber och Carver (2021, s. 9).

⁸³ Ibid.

⁸⁴ Bacon och Muibu (2018b, s.415).

⁸⁵ Meservey (2018, s.426).

⁸⁶ Ibid (s. 426-427).

⁸⁷ Kruber och Carver (2021, s. 14).

⁸⁸ Bacon och Muibu (2018b, s. 420).

⁸⁹ Ibid.

⁹⁰ Ibid (s. 421).

⁹¹ Ibid (s. 420).

Islamiska staten i Somalia

Sedan oktober 2015 finns även en jihadistorganisation som svurit trohet till IS i Somalia, nämligen, Abnaa ul-Calipha eller Islamiska staten i Somalia (ISS). Den leds av Abdul Qadir Mumin som tidigare var en religiös auktoritet i al-Shabaab. Mumin har bott i Sverige och var bland annat aktiv i Bellevuemoskén i Göteborg innan han flyttade till England där han erhöll brittiskt medborgarskap.⁹² Mumin var ledare för omkring 300 al-Shabaab-medlemmar i Puntland i norra Somalia, innan han och ett tjugotal av hans anhängare bröt sig loss och svor trohet till IS år 2015. ISS kom dock att inte att benämnas som en officiell IS-provins förrän år 2017.⁹³

I jämförelse med al-Shabaab är ISS inflytande relativt litet och dess utbredning begränsad. Idag bedöms organisationen ha omkring 150–300 stridande, och de är framför allt aktiva i Puntland.⁹⁴ ISS har dock utfört dödliga attentat i andra delar av Somalia, inklusive Mogadishu. Dess uttalade mål är att upprätta ett islamiskt kalifat i Somalia, men andra centrala delmål är också att ta över inflytande från al-Shabaab och expandera utanför Puntland. Under senare år har det dock kommit rapporter om att organisationens position i Puntland försvagats samtidigt som den har stärkts något i södra Somalia, framför allt i Mogadishu.⁹⁵ I januari 2022 rapporterades att butiksägare på Mogadishus största marknad, Bakara, temporärt tvingades att stänga efter hot från personer som utgav sig för att representera ISS och som krävde att butiksägarna betalar skatt till organisationen.⁹⁶

ISS har släppt propaganda med uppmaningar om att utföra jihad mot den somaliska regeringen och dess allierade. I ett videoklipp hörs maskerade män prata på somaliska, engelska, swahili och arabiska, vilket indikerar att även ISS har ett antal utländska stridande i organisationen.⁹⁷ ISS har dock lyckats sämre än al-Shabaab med att överbygga klanstrukturer. Organisationen består till största delen av personer från klanen Majerteen vilken är den klan Mumin tillhör.⁹⁸ Generellt har ISS haft svårigheter med rekrytering, expansion och territoriell kontroll. Organisationen har mött motstånd från SNA, den regionala armén i Puntland och framför allt från al-Shabaab. Trots att de kan tyckas ha vissa överlappande mål är ISS och al-Shabaab rivaler.⁹⁹ En av de främsta skillnaderna mellan organisationerna tycks vara att al-Shabaab vill behålla ett lokalt fokus medan ISS tydligare vill koppla samman kampen i Somalia med internationell terrorism och global jihad.

⁹² Ranstorp m. fl. (2018, s. 96).

⁹³ European Institute of Peace (2018, s. 12).

⁹⁴ Warner och Hulme (2018).

⁹⁵ European Asylum Support Office (EASO) (2021a, s. 76).

⁹⁶ Agnon (2022).

⁹⁷ Garowe Online (2016).

⁹⁸ Majerteen är en underklan till klanfamiljen Darod. Bacon och Muibu (2018b, s.416).

⁹⁹ West (2020).

Sedan ISS uppkomst har relationen varit kantad av väpnade strider. I december 2018 förklarade al-Shabaab krig mot ISS och i samband med detta annonserade al-Shabaabs officiella talesperson Sheikh Ali Mohamud Rage att “[o]ur senior command has ordered our fighters to attack and eliminate the ‘disease’ of IS and uproot the tree that would be used to undermine the fruits of the Jihad”.¹⁰⁰

Slutkommentar

Sammanfattningsvis kan sägas att om inte den politiska situationen i Somalia drastiskt ändras, och de somaliska säkerhetsinstitutionernas förmåga förbättras, kommer al-Shabaab sannolikt fortsätta att ha ett stort inflytande i landet under en överskådlig framtid. Organisationen drar nytta av den svaga somaliska staten och den kroniska politiska krisen landet befinner sig i, därför är det nödvändigt med politiska lösningar för att kunna besegra al-Shabaab. De somaliska parlaments- och presidentvalen som skulle ha hållits i början av 2021 slutfördes först under 2022. De nya parlamentsledamöterna tillträdde sina positioner i april 2022 och en månad senare, den 15 maj, valdes Hassan Sheikh Mohamud till ny president i Somalia. Den försenade valprocessen var kantad av våldsamheter och politiska konflikter på olika nivåer.¹⁰¹ Bland annat utbröt strider mellan regeringstroga styrkor och olika milisgrupper och mellan olika grupperingar inom de somaliska säkerhetsstyrkorna i andra delar av landet.¹⁰² Dessa konflikter tog fokus från kampen mot al-Shabaab och den dåvarande somaliska regeringen fick omfattande kritik för att ha fokuserat mer på att bekämpa politiska rivaler än på att motverka al-Shabaab. Dessutom har befolkningens förtroende för den politiska eliten och det politiska systemet troligen påverkats negativt. Vid sidan av denna negativa politiska utveckling drog USA tillbaka merparten av sina trupper från Somalia i början av 2021.¹⁰³ Allt detta gynnade al-Shabaab, som efter valet avslutats befann sig i en starkare position än på flera år.

Den 1 april 2022 omvandlades AU-styrkan AMISOM till ATMIS (The African Union Transition Mission in Somalia). ATMIS är en uttalad övergångsstyrka med målsättning att lämna över säkerhetsansvaret i Somalia till den somaliska nationella armén i slutet av 2024. Det finns dock frågetecken kring hur realistisk den satta tidsplanen är. I dagsläget saknar SNA förmåga att ensam stå emot al-Shabaab och ett flertal analytiker är överens om att i fall de utländska styrkorna skulle lämna i närtid skulle al-Shabaab snabbt ta över Mogadishu.¹⁰⁴ Så trots en

¹⁰⁰ Hassan (2018).

¹⁰¹ Mahmood (2021).

¹⁰² Sheikh (2021).

¹⁰³ Myers (2022).

¹⁰⁴ Atwood och Modirzadeh (2021); Hardin (2021); Mahmood och Ainte (2022); Rock (2022).

uttalad önskan från truppbidragande länder om att dra sig tillbaka dröjer det antagligen innan ATMIS helt lämnar Somalia. Den nye somaliske presidenten, Mohamud, har dessutom en bättre relation till USA och tycks vara mer positivt inställd till utländsk militär närvaro än hans företrädare Mohamed Abdullahi Mohamed. Dagen efter att Mohamud valts till president meddelade Vita huset att ett hundratal amerikanska soldater ska flyttas tillbaka till Somalia. Ett besked som välkomnades av den nye presidenten och som kan få positivt effekt på kampen mot al-Shabaab.¹⁰⁵

Talibanernas maktövertagande i Afghanistan i augusti 2021 satte dock fingret på hur svårt det kan vara att besegra väletablerade upprorsmakare med militära medel. Det gäller framförallt i länder präglade av krig och där staten inte klarar av att garantera säkerheten eller leverera grundläggande service. En militär seger över al-Shabaab i närtid är därför inte realistisk. Röster har höjts för att den enda vägen framåt är att förhandla med al-Shabaab för att försöka nå en politisk uppgörelse.¹⁰⁶ President Mohamud har uttryckt att förhandlingar kan komma att ske ”vid rätt tidpunkt”, men att den somaliska regeringen inte är i en position att inleda förhandlingar för tillfället.¹⁰⁷ Al-Shabaab har inte visat några tecken på villighet till att förhandla med regeringen, men organisationen har tidigare varit inblandad i förhandlingar på lokal nivå med klanledare, civilsamhällesorganisationer och humanitära aktörer.¹⁰⁸ Det tyder på att under rätt omständigheter, exempelvis genom att al-Shabaab först kraftigt försvagats militärt och ekonomiskt, kan det finnas en öppning för förhandling.

I jämförelse med al-Shabaab förefaller ISS fortsatt utgöra ett mer begränsat hot både innanför och utanför Somalias gränser. Den inrikespolitiska turbulensen kan dock innebära ökat utrymme även för ISS. Det senaste hotet mot butiksägare på Bakara-marknaden i Mogadishu demonstrerar att somaliska säkerhetsstyrkor inte kan garantera säkerheten mot ISS i huvudstaden och att organisationen öppet tycks ha för avsikt driva in skatter från ett område som av flera anser är al-Shabaabs domän. Det återstår att se hur al-Shabaab kommer svara på detta och liknande utspel från ISS.

Det mesta tyder på att al-Shabaab kommer att fortsätta att hålla sitt lokala och regionala fokus, och för tillfället tycks organisationen inte ha något större intresse av att locka till sig utländska stridande från länder utanför den östafrikanska regionen. Om dessa förutsättningar förändras, och om al-Shabaab återigen skulle förespråka en mer global agenda, kan organisationen se ett förnyat behov av att

¹⁰⁵ Villa Somalia (2022).

¹⁰⁶ Se exempelvis Gaas och Hansen (2022).

¹⁰⁷ Somali Guardian (2022).

¹⁰⁸ Gaas och Hansen (2022).

locka utländska stridande till sig. Al-Shabaab fortsätter att utgöra ett hot mot närliggande länder och västerländska mål i de länderna, vilket senaste årets hotbild mot Djibouti och amerikanska och franska mål i landet demonstrerar. Det bör också noteras att inbördeskriget i Etiopien kan innebära ökat utrymme för al-Shabaab att verka även där, något som al-Shabaabs intrång i Etiopien i juli 2022 är ett exempel på.

Referenser

Alexander, D. (2014). U.S. confirms death of al Shabaab leader Godane in Somalia strike. *Reuters*. Publicerad den 5 september 2014.

Ali, H. Y. (2018). Youth Radicalization: Causes, Consequences and Potential Solutions. I: Keating, M., och Waldman, M. (red.). *War and peace in Somalia: national grievances, local conflict and Al-Shabaab*. London: Hurst & Company.

Anzalone, C. (2020). Addressing the Enemy: Al-Shabaab's PSYOPS Media Warfare. *CTC Sentinel*, 13(3).

Atwood, R., och Modirzadeh, N. (värdar) (2021). "Avoiding Another Afghanistan: Could Al-Shabaab Seize Power in Somalia?" [Säsong 2, avsnitt 4]. I *Hold your fire!* Podcast från International Crisis Group. Publicerad den 24 september 2021.

Austin, (2013). American jihadi rapper Omar Hammami reportedly killed in Somalia. *NBC News*. Publicerad den 12 september 2013.

Bacon, T. (2022). *Inside the Minds of Somalia's Ascendant Insurgents: An Identity, Mind, Emotions and Perceptions Analysis of Al-Shabaab*. Program on Extremism at George Washington University: Washington DC.

Bacon, T., och Muibu, D. (2018a). Al-Qaida and Al-Shabaab: A Resilient Alliance. I: Keating, M., och Waldman, M. (red.). *War and peace in Somalia: national grievances, local conflict and Al-Shabaab*. London: Hurst & Company.

Bacon, T., och Muibu, D. (2018b). Foreign Fighter Influence in Al-Shabaab: Limitations and Future Prospects. I: Keating, M., och Waldman, M. (red.). *War and peace in Somalia: national grievances, local conflict and Al-Shabaab*. London: Hurst & Company.

European Asylum Support Office, EASO (2021a). *Somalia Actors - Country of Origin Information Report*. Publicerad i juli 2021. European Asylum Support Office 2020.

European Asylum Support Office, EASO (2021b). *Somalia Targeted profiles - Country of Origin Information Report*. Publicerad i september 2021. European Asylum Support Office 2021.

Felbab-Brown, V. (2020). The Problem with Militias in Somalia: Almost Everyone Wants Them Despite Their Dangers. I: Day, Adam. *Hybrid Conflict, Hybrid Peace - How militias and paramilitary groups shape post-conflict transitions.* New York: United Nations University.

Finnish Immigration Service, FIS (2018). *Somalia: Fact-Finding Mission to Mogadishu and Nairobi, January 2018.* Publicerad den 5 oktober 2018. Finland: Migrationsverket.

Förenta Nationernas Generalförsamling och Säkerhetsråd (2019). *Children and armed conflict - Report of the Secretary-General.* FN-dokumentnummer A/73/907-S/2019/509. Publicerad den 20 juni 2019.

Förenta Nationernas Generalförsamling och Säkerhetsråd (2021). *Children and armed conflict - Report of the Secretary-General.* FN-dokumentnummer A/75/873-S/2021/437. Publicerad den 6 maj 2021.

Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2020). *Letter dated 28 September 2020 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security Council.* FN-dokumentnummer S/2020/949. Publicerad den 28 september 2020.

Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2021b). *Situation in Somalia - Report of the Secretary-General.* FN-dokumentnummer S/2021/723. Publicerad den 10 augusti 2021.

Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2022). *Situation in Somalia - Report of the Secretary-General.* FN dokumentnr S/2022/392. Publicerad den 13 maj 2022.

Gaas, M. H., och Hansen, S. J. (2022). Ending 'Forever War' in Somalia: Negotiating with Al-Shabaab. *RAAD POLICY BRIEF, 2:2022.*

Githing'u, B. M., och Hamming, T. R. (2021). *The Arc of Global Jihad.* International Centre for the Study of Radicalisation. London: King's College.

Gollom, M. (2013). Kenya attack: Why al-Shabaab live-tweeted the assault. *CBC.* Publicerad den 24 september 2013.

- Harding, A. (2015).** Somali defector: Why I left al-Shabab. *BBC News*. Publicerad den 20 maj 2015..
- Harding, A. Somali concern at US troop withdrawal.** *BBC News*. Publicerad den 18 januari 2021.
- Harper, M. (2012).** *Getting Somalia wrong?: faith, war and hope in a shattered state*. London: Zed Books.
- Hassan, M. O. (2018).** Somalia's Al-Shabab Declares War on Pro-Islamic State Group. *Voa News*. Publicerad den 21 december 2018.
- Joscelyn, T. (2015).** American jihadist reportedly flees al Qaeda's crackdown in Somalia. *FDD's Long War Journal*. Publicerad den 8 december 2015.
- Kahiye, M. (2021).** Somalia Marks Anniversary of Deadliest Terror Attack. *Voa News*. Publicerad den 14 oktober 2021.
- Khalil, J., Wood, N., Brown, R., Chant, C., och Olowo, P. (2019).** *Deradicalisation and Disengagement in Somalia: Evidence from a Rehabilitation Programme for Former Members of Al-Shabaab*. RUSI Whitehall report 4-18, januari 2019. London: Royal United Services Institute for Defence and Security Studies.
- Kruber, S., and Carver, S. (2021).** Insurgent Group Cohesion and the Malleability of 'Foreignness': Al-Shabaab's Relationship with Foreign Fighters. *Studies in Conflict & Terrorism*.
- Mahmood, O. och Ainte, A. (2022).** "Could Somalia Be the Next Afghanistan?" *Foreign Policy*. Publicerad den 22 september 2022.
- Marchal, R. (2018).** Rivals in Governance: Civil Activities of Al-Shabaab. I: Keating, M., och Waldman, M. (red.). *War and peace in Somalia: national grievances, local conflict and Al-Shabaab*. London: Hurst & Company.
- Marsai, V. (2019).** Scramble for the Horn of Africa – Al-Shabaab vs. Islamic State. *Nation and Security*, (4), 14-29.
- Maruf, H. (2020).** Al-Shabab Attacks Killed 4,000 in Past Decade, Says Data-Gathering Group. *Voa News*. Publicerad den 15 januari 2020.

- Maruf, H. (2021).** Al-Shabab Issues Threats Ahead of Elections in Djibouti. *Voa News*. Publicerad den 28 mars 2021.
- Meleagrou-Hitchens, A., Maher, S., och Sheehan, J. (2012).** *Lights, Camera, Jihad: Al-Shabaab's Western Media Strategy*. London: The International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence (ICSR) at King's College.
- Menkhaus, K. (2021).** AL-SHABAAB AND THE HORN OF AFRICA. I: Sheehan, M. A., Marquardt, E., och Collins, L. (red.). *Routledge Handbook of U.S. Counterterrorism and Irregular Warfare Operations*. London: Routledge.
- Meservey, J. (2018).** Travelling for an idea: The Appeal of Al-Shabaab to Diaspora in the West. I: Keating, M., och Waldman, M. (red.). *War and peace in Somalia: national grievances, local conflict and Al-Shabaab*. London: Hurst & Company.
- Myers, M. (2022).** US troops 'commuting' to Somalia is inefficient and risky, top Africa general says. *AirForceTimes*. Publicerad den 15 mars 2022.
- Obulutsa, G. (2020).** Kenyan court jails two men for 2013 Westgate mall attack. *Reuters*. Publicerad den 30 oktober 2020.
- Omenma, J. T., Hendricks, C., och Ajaebili N. C. (2020).** al-Shabaab and Boko Haram: Recruitment Strategies. *Peace and Conflict Studies*, 27(1).
- Paravicini, G. (2022).** Clashes between Ethiopian forces, al Shabaab leave scores dead -state news agency, commander. *Reuters*. Publicerad den 29 juli 2022.
- Pantucci, R. och Sayyid, A. R. (2012).** Foreign Fighters in Somalia and al-Shabaab's Internal Purge. *TerrorismMonitor*, XI(22).
- Ranstorp, M., Ahlin, F., Hyllengren, P., och Normark, M. (2018).** *Mellan salafism och salafistisk jihadism: Påverkan mot och utmaningar för det svenska samhället*. Stockholm: Försvarshögskolan.
- Rock, A. (2022).** *En utdragen exit –Somalias säkerhetssituation efter AMISOM*. FOI Memo: 7901.

Sahan Africa (2018). Al-Shabaab as a transnational security threat. I: Keating, M., och Waldman, M. (red.). *War and peace in Somalia: national grievances, local conflict and Al-Shabaab*. London: Hurst & Company.

Säkerhetspolisen (2010). *Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige*. Stockholm: Säkerhetspolisen.

Seldin, J. och Olad, M. (2022). US Warns Al-Shabab Attack on Ethiopia 'Not a Fluke'. *Voa News*, Publicerad den 28 juli 2022.

Shaefer, A. och Black, A. (2011). Clan and Conflict in Somalia: Al-Shabaab and the Myth of "Transcending Clan Politics". *Terrorism Monitor Volume, 9*(40).

Sheikh, A. (2021). Dozens killed in fighting between army and former allied group. *Reuters*. Publicerad den 24 oktober 2021.

Somali Guardian (2022). 'Somali president says he is 'not in a position to negotiate with Al-Shabaab'. *Somali Guardian*. Publicerad den 5 juli 2022.

The Danish Immigration Service (2020). *South and Central Somalia: Security situation, forced recruitment, and conditions for returnees*. Publicerad den 7 Juli 2020. Næstved: The Danish Immigration Service.

Vidino, L., Pantucci, R., och Kohlmann, E. (2010). Bringing Global Jihad to the Horn of Africa: al Shabaab, Western Fighters, and the Sacralization of the Somali Conflict. *African Security, 3*(4), 216–238.

Warner, J., och Hulme, C. (2018). The Islamic State in Africa: Estimating Fighter Numbers in Cells Across the Continent. *CTC Sentinel, 11*(7), 21-28.

Weiss, C. (2019). Reigniting the Rivalry: The Islamic State in Somalia vs. al-Shabaab. *CTC Sentinel, 12*(4), 29-35.

West, S. (2020). Islamic State's Mixed Fortunes Become Visible in Somalia. *Terrorism Monitor, 18*(1).

Williams, K. B. (2021). Top US spy says Somalia, Yemen, Syria and Iraq represent greater terrorist threat than Afghanistan. *CNN*. Publicerad den 13 september 2021.

Wise, R. (2011). *Al Shabaab*. Center for Strategic and International Studies (CSIS). Case Study number 2. Publicerad i Juli 2011. Washington DC: Center for Strategic and International Studies (CSIS).

Internetkällor

Agnon, S. Y. (2022). *Surge in ISS Militant's Activity Force Traders to Close Shops in Somalia's Largest Bakara Market, Mogadishu*. Hämtad från Strategic Intelligence News webbplats, Surge in ISS Militant's Activity Force Traders to Close Shops in Somalia's Largest Bakara Market, Mogadishu – Strategic Intelligence Service (intelligencebriefs.com). Publicerad den 26 januari 2022. Hämtad den 18 februari 2022.

Britannica (2022). *Emir*. Hämtad från Britannicas webbplats, <https://www.britannica.com/topic/emir>. Hämtad den 13 oktober 2022.

Chonka, P. (2016). *What You Need to Know to Understand al-Shabaab*. Hämtad från Institute for Global Changes webbplats, What You Need to Know to Understand al-Shabaab | Institute for Global Change. Publicerad den 21 september 2016. Hämtad den 21 februari 2022.

Council on Foreign Relations (2022). *Timeline Al-Shabab*. Hämtad från Council on Foreign Relations webbplats, Al-Shabab | Council on Foreign Relations (cfr.org). Hämtad den 10 januari 2022.

Democracy Centre for Transparency (2022). *Al-Shabaab: the sword of Damocles over Somalia*. Hämtad från Democracy Centre for Transparencys webbplats, <https://dctransparency.com/al-shabaab-the-sword-of-damocles-over-somalia/> Hämtad den 28 februari 2022.

Doctor, A. C. (2020). *The Looming Influx of Foreign Fighters in Sub-Saharan Africa*. Hämtad från War on the rocks webbplats, <https://warontherocks.com/2020/08/the-looming-influx-of-foreign-fighters-in-sub-saharan-africa/>. Publicerad den 18 augusti 2020. Hämtad den 1 december 2021.

European Institute of Peace (2018). *THE ISLAMIC STATE IN EAST AFRICA*. Hämtad från European Institute of Peaces webbplats, https://www.eip.org/wp-content/uploads/2020/07/Report_IS-in-East-Africa_October-2018-3.pdf. Publicerad i september 2018. Hämtad den 5 december 2021.

Felter, C., Masters, J., och Sergie, M. A. (2021). *Al-Shabab*. Hämtad från Council on Foreign Relations webbplats, <https://www.cfr.org/backgrounders/al-shabab#chapter-title-0-4>. Publicerad den 19 maj 2021. Hämtad den 15 december 2021.

Förenta Nationernas Säkerhetsråd (2021a). *AHMED DIRIYE*. Publicerad på FNs säkerhetsråds webbplats, <https://www.un.org/securitycouncil/sanctions/751/materials/summaries/individual/ahmed-diriye>. Hämtad den 15 januari 2022.

Garowe Online (2016). *ISIS in Puntland releases new video declaring caliphate in East Africa*. Hämtad från Garowe Onlines webbplats, <https://www.garoweonline.com/en/news/puntland/isis-in-puntland-releases-new-video-declaring-caliphate-in-east-africa>. Publicerad den 19 september 2016. Hämtad den 5 december 2021.

Harrington, J., och Thompson, J. (2021). *Examining Extremism: Harakat al Shabaab al Mujahideen (al Shabaab)*. Hämtad från Center for Strategic and International Studies webbplats, <https://www.csis.org/blogs/examining-extremism/examining-extremism-harakat-al-shabaab-al-mujahideen-al-shabaab>. Publicerad den 23 september 2021. Hämtad den 5 december 2022.

Hiiral Institute (2022). *Al-Shabaabs Arsenal*. Hämtas från Hiiral Institutes webbplats, <https://hiraalinstitute.so/wp-content/uploads/2022/02/A1-Shabaabs-Arsenal-From-Taxes-to-Terror-Web.pdf>. Publicerad i februari 2022. Hämtad den 13 oktober 2022.

Hiiraan Online (2015). *200 Al-Shabab Fighters Pledge Allegiance to ISIS*. Hämtad från Hiiraans webbplats, https://hiiraan.com/news4/2015/Dec/103261/200_al_shabab_fighters_pledge_allegiance_to_isis.apx. Publicerad den 15 december 2015. Hämtad den 5 december 2021.

Home Office, UK. (2019). *Country Policy and Information Note Somalia: Majority clans and minority groups in south and central Somalia*. Hämtad från Storbritanniens inrikesministeriums webbplats, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/773526/Somalia_-_Clans_-_CPIN_V3.0e.pdf. Publicerad i januari 2019. Hämtad den 21 februari 2022.

Institute for Economics & Peace (2022). *Global Terrorism Index 2022: Measuring the Impact of Terrorism*. Hämtad från the Institute of Economics and Peaces webbplats, <https://www.economicsandpeace.org/reports/>. Publicerad i mars 2022. Hämtad den 5 oktober 2022.

Mahmood, O. *Why Somalia's Electoral Crisis Has Tipped into Violence*. Hämtad från International Crisis Groups webbplats, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/why-somalias-electoral-crisis-has-tipped-violence>. Publicerad den 27 april 2021. Hämtad den 5 december 2022.

Mapping Militant Organizations (2019). *Al Shabaab*. Senast ändrad Februari 2019. Hämtad från Center for International Security and cooperations webbplats, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab>. Publicerad i februari 2019. Hämtad den 5 december 2022.

Mapping Militant Organizations (2019). *Islamic Courts Union*. Hämtad från Center for International Security and cooperations webbplats, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/islamic-courts-union>. Publicerad i februari 2019. Hämtad den 5 december 2022.

Rewards for Justice (2022). *Mahad Karate*. Hämtad från Rewards for Justice webbplats, <https://rewardsforjustice.net/rewards/mahad-karate/>. Hämtad den 13 oktober 2022.

Shay, S. (2021). *Djibouti the next Target of Al-Shabaab*. Hämtad från International Institute for Counter-Terrorisms webbplats, <https://www.ict.org.il/images/Djibouti%20the%20next%20target%20of%20Al-Shabaab.pdf>. Publicerad i april 2021. Hämtad den 15 januari 2022.

United States Africa Command, AFRICOM (2020). *Statement of General Stephen J. Townsend, United States army commander United States Africa Command before the Senate armed service committee*. Hämtad från AFRICOMS webbplats, <https://www.africom.mil/document/32925/2020-posture-statement-to-congress>. Publicerad den 30 januari 2020. Hämtad den 15 december 2021.

Villa Somalia (@TheVillaSomalia) (2022). The President of the Federal Republic of Somalia... Hämtad från Twitter, <https://twitter.com/thevillasomalia>. Publicerad den 17 maj 2022. Hämtad den 18 maj 2022.

Williams, P. D. (2020). *Why Kenya's defence forces fell at the battle of El Adde.* Hämtad från The Conversations webbplats, *Why Kenya's defence forces fell at the battle of El Adde* (theconversation.com). Publicerad den 29 oktober 2020. Hämtad den 10 januari 2022.

U.S. Department of State (2022). *Foreign Terrorist Organizations.* Hämtad från U.S. Department of States webbplats, <https://www.state.gov/foreign-terrorist-organizations/>. Hämtad den 12 oktober 2022.

